

FAJLÉRMELÉSEI NAPLO

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Székesfehérvár I.
Felfelvezésnek:
Szerkesztőség } 2-08.
Kiadóhivatal }
Nyomda: 2-08.

Felélős szerkesztő: Hajós József.

Figyelő

A háboru alatt felszabadult rossz emberi indulatok olyan hatalmas rést ütöttek a vagyonbiztonságon; az idegen vagyon tiszteltetésben tartása oly alacsony fokra süllyedt, hogy annak a rendes nivåóra való emelése nehéz problémát fog még okozni a hatóságoknak. A lapok a különféle háborus hírek mellett tele vannak lopással, betöréssel és általában olyan bűnesetekkel, amelyek a vagyonbiztonságot ütnék rést. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a lopások és betörések nagyobb részét Katonaszökevények követik el. Ezek mellett a szegényebb polgári osztályból kerülnek ki a lopások elkövetői.

A megélhetési viszonyok okozta nagy szegénység is közreműködik abban, hogy idegen vagyon gazdát cserél a jogos tulajdonos akaratán kívül. Ez azonban nem mentheti a bűnöskéket. Legfeljebb enyhíti a bünt. Az újlesztő mérőben elszaporodott lopások és betörések az ilyen hosszantartó háborúnak vele járó rossz következményei és éppen azért csak a háboru elmúltával remélhetjük azt, hogy enyhülni fog a mostani állapot. A létszámukban meggyatkozott rendőri hatóságok alig képesek megfelelni a rájuk váró óriási nyomozásoknak, — és öröködni a vagyonbiztonság felett. Sajnos legfeljebb annyit tehetnek, hogy csökkentik a bűnesetek számát.

De a lakosság is sokat tehet, hogy a rendőri hatóságok emberfeletti munkáját csökkentse. Vigdazzon mindenki a vagyonára, amely éberen csak tud vigyázni. Ezzel első sorban saját magát menti meg a kártól és a vele járó kellemetlenségektől.

A többtermelés.

Mi mentheti meg hazánkat az anyagi tönkrementéstől?

III.

Előző cikkemben azt a létszólag vakmerő állítást kochattattam meg, hogy a magyar földmives nem ért a gazdaságos földműveléshez. Most életani tényekre való hivatkozással bizonyítom állításom igazságt. Tíz éven át foglalkoztam életani tanulmányokkal; így megszoktam a természetet, a termőföldeket is, a földmives munkáját is életudományi szempontból nézni. Ezért erzem magam felelősnek arra, hogy a többtermelés fontos kérdéséhez hozzászóljak, sőt bírálhassak.

Lássunkint be kell látnunk, hogy a legfontosabb tápláló növényünk nem a buza, hanem a tömegesebben s könnyebben termelhető s olcsóbb kukorica. Sajátságos, hogy éppen a kukorica termeléséhez ért legkevesebbet a magyar gazda. Még a mai háborus viszonyok és munkaerő hiánya miatt is könnyen elérhető az eddigi termés kétszeresét, ha nem éppen a helyes termelés ellenkezőjét tennék.

Tudnivaló, hogy a kukorica csírázása porhanyó talaj, kiván, tehát érhető, hogy aki az ősi szántást a kukoricaföldön elmulasztja — pedig legjobban elmulasztják — az legalább egy harmad terméstől megfosztja önmagát és a közéletmezést. A termőföldnek sajátos ereje van, telve milliárd élőlényekkel, melyek levegőt igényelnek. Ezért kell porhanyítani, forgatni a talajt, hogy a benne élő parányi lények a növények tápláló elemét vígan készíthessék elő.

Nagy hibát követ el az, aki a kukoricát későn veti, mert felüli a korai fagyotól. Pedig ha jól előkészített talajban áprilisban vetik a magot, az oly erővel indul fejlődésnek, hogy a fagy keveset árthat neki. Éppen az elkésztés és hanyag vetés miatt nem szoktak nálunk beérni az amerikai fajták.

Lássunk már most, hogy miként „művelik” nálunk a gazda a vetéstől kezdve a földet? Már az elhibázott módszer, hogy a magot nem négyzetbe, hanem kézből szórva vetik. Így a mag görgöngyök alá kerül, vagy felszínen marad, másik része pedig sűrűn kel és ritkással kell kiirtani bejőle sokat. Ezért hasz-

nálnak el a gazdák háromszor annyi vetőmagot, mint a mennyi kellene. Érhető, hogy a rendelkezlenül kelt tengerit gazdaságosan tovább nevelni lehetetlen, főleg azért, mert nem lehet ész szerűen megkapálni.

Nagy bűn, hogy nálunk a kiscsiga a kukoricaföldet egy ural konyhakertnek nézi és ültet bele: babot, tököt, kendert stb. Így aztán a sokféle növény közt kapálni géppel képtelenség. A kis helyre szorított sokféle növény pedig verekszik, kűzködik az életért egyik a másik nek a rovására, kiszípolozzák a földet és egymást.

Azt már alig merem leírni, hogy a kukoricának bizony ői kapálás kellene. A kukorica őshazájában Amerikában meg is kapálják őször, persze nem kézzel, hanem géppel. Világos hogy ői kapálás kézi erővel több napszámdíjba kerülne, mint amennyit az egész termés ér. De ha rendszeren vetik a kukoricát, vagyis szétben és növényben is méteres közökbe, léstkenként vetik, akkor lóka pával egy ember egy lóval 25 földet megkapálhat könnyen, nemcsak őször, hanem minden kiadás eső után egyszer. Ily módon — a mai nagy napszámokat tekintve — a kapálás kevesebbe kerülne és nem kintódnak két-három kapás betekig, míg egy táblát rosszul végigkapál.

Mert nálunk képtelenül ostobán kapálnak. Mintha következetesen meg akarnák fosztani a kukoricát minden nedvességtől. Ugyanis nálunk a második ka paláskor a kukorica-tővére jó arasznyira a földet felszokás hantolni: Ezzel elérik, hogy a nedvesség semmiképp sem juthat a növény törvéhez. Nemcsak a lejtős földön fat le róla a víz hanem ha sík is, a meg-nagyobbított felszínével a vizet hamarabb elparologtatja. Hiszen egy kúpídimor palástja, minő a földhanyás fordított tölcser alakja a kukoricatón, sokkal nagyobb felület mint a kup alapja. Ha a nedvesség ellen akarnak megvédeni a növényt, akkor kellene kupszerűen fel hantolni tövében a földet.

Mi lesz a szerencsétlen kapálás következménye? A fiatal

tengeri csak vézna, keskeny leveleket hajt, hogy minél kevesebb nedvességet párologtasson el; így védekezik gyötört sorsa ellen. De nagy hátrány ám ez a termésre! Mert a fejletlen levelek nem elegendők a növény erőteljes áthasulításának fenntartásához, vagyis a növény nem gyűjthet elegendő táplálékot a levegő szénasavából és nem képes elég keményítőt termelni a magvak számára. A gyengén fejlett növény nyár derekán már nem bírja a szárazságot, levelei sápadtan összeszedődnek.

Ilyenkor az elvetemült gazda fogat esikorgatva nagyokat káromkodik a földjén. Szidja az Istert, hogy miért nem ad esőt. Pedig nem is annyira esőt kellene küldenie, mind inkább kis angyakakat, akik a kukorica tövére felkapált tupacokat szétbontják. De az isteni Gondviselés nem paprikajancsi színház. Isten azért adott esőt az embernek, hogy észszerűen cselekedjék.

Aki pedig nem akarja okosan művelni a földjét, azt vegyék el! Ha tőlem függene: én de-recsen húzatnék minden gazdát, aki a felvilágosítás után is önmagát és a közvagyonát aggal károsítja, hogy földet huz fel a kukoricatőre. A négysszög bevetést és a lovasgéppel való kapálást pedig hatóságilag kellene kötelezővé tenni. Ezt a módszert Amerikában, szárazság gyötörnek nevezik, mert kitűnően bevált.

A gazdának legyen gondja arra is, hogy a vetőmagnak szánt levegőket céltudatosan keresse ki, válogassa és így évről-évre javítsa a kukorica minőségét. A nemesített amerikai tengeri jóval termékenyebb, mint a tulmagasztalt magyar fajták.

A földet pedig gondozzák, műveljék szorgosan. A ki nem kelt növény helyébe dugványozzanak pótlást, szántásak mélyen a kukoricásokat is; ne hagyják a földeken a kőreccsönköket, hogy azokon a kukoricacamoly kitélelhessen. Káros az is, hogy egész télen át szántatlanul hevertetik a talajt, mert lusták elegendő műlgeletről gondoskodni, ezért a marhákat ősszel a tengeriföldön le geltetik a kapálanság folytán ott burjánzó gyomon, mely elvonta a földtől a tápláló anyagokat és a nedvességet a még fejlődő kukoricától.

A trágárszt nem is említem, csak azt jegyzem meg, hogy nem ért a gazdálkodáshoz, ak

az istállótrágyát kilugozni hagyja napon és esőben herveteni. A falvakban közös beton trágyaödröket kellene építeni, úgy a közegészség és tisztaság inkább biztosítva lenne és a trágyaértelést is megtanulná a nép.

Nemcsak a kukoricát termelik rosszul, hanem a jobb gazdasági növényeket, sőt a szőlőt is. A szőlő legtöbb kisbirtokosnál mindent kitermő veteményes kert. A szőlőben termelnek a gyümölcsfákon kívül: babot, káposztát, tököt, kelt, répát, kalarábét, karfiolt, krumplit, ribizsikét, egrest stb. Pedig mily nagyfokú rövidlátás, észre nem venni azt, hogy két szőlőlőző közö ültetett takarmányrépa vagy káposzta roppant mennyiségű tápanyagot és nedvességet szív el a szőlőtől. A káposztának és répának sok széles levelei nagy felületükkel sokszorosan több nedvességet párologtatnak el, mint a szűkebb talaj. A gazda örvendezve hordja be a szőlőjéből az egész évi háztartáshoz szükséges konyhai kerti terményeket, de oktalan rövidlátással arra nem gondol, hogy amennyit haza hord répa, káposzta stb. alakjában, annál többszöröse kevesebb bort szüretelt a pinceje számára. Pedig a must mégis csak értékesebb termék, mint a répa.

Ha megakarjuk menteni hazánkat az anyagi romlástól, akkor termeljünk többet. Hogy ez megtörténhessen: tanítsuk meg a mi szorgalmas és derék földműveseinket arra, hogy miként kell észszerűen gazdálkodni, miként lehet többet termelni.

Reméljük, hogy ha majd

hazajönnek a fronton küzdő honvédeink, akkor majd nem régi szokások szerint, hanem okos gondoskodással fogják művelni azt a földet melyet most vérükkel oltalmaznak.

Hajós,

Lesz-e farsang?

Nem valami esztékus a dolog, de mégis a régi jó palóc adomával kell kezdenem, ahogy azt a kitűnő palóc poéta: néhai való Spetykó Gáspár nemzeti uramtól hallottam, aki nem és vitéz Hoves és Kúsió Szolnok vármegyék deputátusa volt érdemes Gyöngyös városa részéről anno akkor, mikor a szurdokpari és hófiai legényeket Schleswig Holstein ellen toborították délegr palitans huszárokk. Akkor mondta el Spetykó Gáspár, hogy Maconán jár, a világ közepén, mert hogy a maconai palóc a Mátra belsejében a falujától számitja az égtájakat. Úrge Matolcsi Péter kis fia nézte azontép: hogyan merül el a Kékes hegy teteje a nagy pelhekben hulló hó alatt, mint ahogy én nézem most, amint pilanatról pilanatra mind fehérebbek lesznek a házak fedelei az ablakkal szemben a sűrűn hulló hóól. A gyermekek a boszkora szíjját kötözgette és e közben a bor helett, mely a Mátra belsejében, a tölgyek között me se terem paradí csevicőt szűrcsölgető öreg Úrge Péter (a Matolcsi nevet csak hivatalos alkalmakkor húzták rá, egyébkép pedig Úrge vol

a neve mestersége ráven; köfely volt a vörösmarti bányában) nagyokat szussogra esitta a pipáját, amelyekben tájpalnai dohány sis terget és kárpesztette s finom illatolt a vegyes szagu szobában.

— Ed's ápoám t— szólt a gyerek.

— No! — válaszolt rá megdondoltan Úrge Péter.

— Mikó lesz moán az az ünnepe, mikó' koe hászter lesz részeg ennáp?!

— A gyerek a farsangra gondolt...

Ez az ócska adoma jutott eszembe a percben, mikor néztem a naptarban, hogy Vízket resztől fogvást hány uspon keretül fog tartani a nagy farsang, amely idő alatt nem csak a Mátra, hanem a Kárpátok minden vidékén, egye ne, hogy nyomjanak; Kárpátoktól az Adriáig való szép Magyarország tagas térségein vagonokat ke-restek a cigányok, özönve-folyt a bor és olyan "lakodások", kerekednek paraszti porákou, hogy csak lefele volt hété-féle Hat még a pocsenyék, kötetes kalácsok garmadja, legények leányok régen kívant egyesülése papnak áldása mellett, vig dárúd közepette, amelyekből vőfélyek a menaszonyt a belsei szobába kísérték és a cigánybanda vesztül huzta az ajtó előtt a Klapka-marsot, vagy a Höher Pétert (különbö-sen városi tájakon.

Nem is caoda, hogy akkor régen nem akadt szegény ember se. Aki nem lakodalmaskodott magá, mert, hogy a szegény ember nem házasodik, csak éppen a párbéit is hi-

telbe kunyorálja ki a paptól, — az elment farsangnak évad-ján egyik háztól a másik haz-hoz, ahol mindenütt atyafiak lakomások, ott itt ett rogyásig és amikor kiadulta a lakomások mómorát, újra kezdte a hétféle levon, a kakastaréj leve-sen a canköval vegyes borita-lon keresztül derekfásásig, gyomorrontásig, meg febbevár-sig. Mert enóktl a farsang csak amolyan száraz farsang volt...

Előttém piroslék a kalendá-rimn beftéje; azt mondja, hogy január 6. Vízkereszt. Kezdődik a farsang és tart február 12 ig hushagyó keddig. Azután kö-velkezik a bűnbánat, a hanvaz-kodás, a penitencia járás, a böjt kezdete. Teljes öt héten át tart az idén a farsang ideje, megszeréve a "három nap-tal, mely az öröm ünnepeinek koronája.

Negyedik esztendeje lesem a farsangot, de csak a naptárban találom. A valóságban az em-berek folyton hanvazkodnak. Aki ott feszültik neki a szüles mellükét az ellenségnek most már a negyedik farsangon, nagy bűnbánat, vagyódás köny-nyóvel áztatják szomorú rab-ságban a betevő falatjukat, meg a kemény vacuk szalma párná-ját, — azok lehamvásták már-magukról még azt a bűnt is, amit ezután lesznek elköveten-dők; akik lithon maradtak, azok vagy a keszves bankó-dások künjait zsevedik, vagy ügyes fogással fogdoszák a sors változásait és degeszre hi-zik a pénzes zacskójuk és csak egy ellenséggel csatáznak: az emberi tisztességgel. Ezeknek a farsangjuk olyan keserű, olyan mérgező, mint a nadra-

Jöhet-e Amerika ellenünk?

Ita: K. Zs. dr.

A nagy amerikai háborus béke barát, Wilson, akinek az egész világ féldalma fáj, csak a miénk nem, megszólalt. Sok száznak sima áradásából nem leszünk okosabbak s úgy látszik, hogy a Talleyrand féle okoskodás, ha jól emlékszem tőle származik, a modern diplomácia is előkelő helvet foglal el: a szó arra való, hogy elfeledje a gondolatot. Az ántant diplomáciája még mindig ott tart, hogy nyilatkozzanak már a központiak, hogy voltaképen mit akarnak. Mintha ők azt nem tudnák! Tudják, nagyon jól tudják, csak szegyéllik bevallani hogy tudják. Valahogy olyan feltételeket szeretnének szabni, mint teszem — a csabdába került róka ha az erdőkerülőnek azt mondaná bocsásd ki, kérlek, a lábamat eb-ből a kellemetlen vasból, mert lsten engem úgy segeljen, nagyon szorít. Elismerem, hogy nagyobbn és erősebb vagy nálam és tájadal-masan érzem a vasad szorítását. De add nekem ezt a darab rongy vasat is, hisz úgy sem lehet használni mástra, mint szegény róka-fogásra, hadd vigyem el magam-mal, nehogy még egyszer bele-kerüljek: s aztán, parolát rá, nyilvánítsuk szabadnak az erdőt és a mezőt, én ígérem, hogy soha sem teszem lábamat a te orszá-godba.

Ki hiszi el mindezt a rókának? És ki hiszi el, hogy szájába illesz-tetők lennének Wilson szavai: nincs okunk arra, hogy ne vála-szoljunk a legtehetősebb nyíltsággal a központiak kihívására.

A róka róka marad akkor is, ha leselkedik, akkor is, ha támad akkor is, ha kezeibe kerül. Wilson tizenegy pontban közölte az ántant békefeltételeit. Alig egyik másik jöhet tekintetbe. A tengeri hajózás szabadsága új, de ezért is mi harcolunk. A népek lefejevezése: ez is új; de mi már egy évvel ezelőt a pápai jegyzétre adott válaszukban kijelentettük, hogy erre is hajlan-dók vagyunk, ha az ántant ugyan-ézt teszi. De teszi e?

Ép erre a kérdésre akarok igen érdekes adatok alapján tagadolag válaszolni, ami egyértelmű azzal hogy Amerika nem fog ellenünk jönni, mert nem jöhet, ha akarna is. Azt hiszem, hogy az alább mondandókból ki fog világosodni az is, hogy miért jöhet ki Wilson, aki még nem rég ösztörtöri akar-ta Németországot a jövetkezőket.

— Mi nem vag'unk feltékenyek Németország nagyságára. Ez az igazi róka stílusa. Miért segítette tehát ellenfeleinket, hogy letörhessék ezt a nagyságot, amely-re véres és halálos nyúlólettel feltékenyünk?

Sem jegyverrel, sem kereskedelmi megegyezésekkel nem akarunk ellene küzdeni.

Ez is a róka tónusa. Miért izentek akkor nekünk háborút? Néki-ülük már régen elintéztük volna Európa belsei ügyeit, amelyhez nekik semmi közük.

Wilson többi feltételei régi da-lok régi szerelemlről. Üritsük ki Oroszországot és fizeszünk jövételt. Nem hadisarcot, mert azt tiltja a demokrata békepropaganda. Üritsük ki Romániát, Szerbiát, Montenegrót és a zsebeteket nekik s aztán csököijünk nekik kez-et, amint fel merék emelni azt mi ellenük. Adjuk vissza Belgi-umot és kártalanítsuk, azért mert nekünk kárt okozott. Üritsük ki az egész világot s csak oda mer-jünk lerakni a vacskainkát, ahová Amerika és Anglia megengedi; mert ők olyan állandó és vég-leges békét akarnak, amely az egész világnak megadja a korlát-talan szabadságot, o nekik pedig a korlátlan szabadság.

Amerikának két tengerpartja van: az, amelyik az Atlantióceánon át mifelenk viczorítja a fogait a pénzünk után és a vérünk után, és az, amelyik a Csendesóceánon át Japán felé vacogtatja a fogait, mert fél tőle. S azért éhezi a pénz-ünket, hogy gazdag legyen és azért szomjazza a vérünket, hogy elyengüljünk. Neki Japánal még számolnivalója van, amelyhez nem kíván európai bizalmi férfiakat. Japán pedig ezalatt csendben, de erőlyesen így készül az általa-nos világkére:

Csillogos lobogójára rá írta elvül a Csendesóceán fölött való supre-másia megszerzését, mint egykor az imperialisztikus Oroszország a Dardanellák, a Boszporus és Kon-stantinápoly birtoklását. S hitte-e bárki, hogy Oroszország nem fogja ezeket a kérdéseket gordiusi cso-mónak tekinteni, amelye? a kard tud csupán megoldani? S hiszi-e bárki is, hogy Jádán akár Wilson, akár Lloyd George kedvéért régi-ségmúzeumba fogja helyezni azt a grandiózus programját, amely utjkori történelmének legnagyobb körszakát készöl bevezetni?

Ha valaki azt gondolná mégis, hogy Japán az európai béke nem-mög conditio sine quanon-jakép hangostatott általános lefejeve-zésbe beleugrik, azt bizonyára ki fogják józanítani a következő hi-teles adatok, amelyekkel a Tenge-cimű folyóirat szolgál.

Japánban ez idő szerint hét évre szóló flottaprogramm föl-élokészítést alatt és kerül rövidesen a parlament elé. Megvalósításá 266,641,762 yenbe, vagyis 641 millió 178 ezer koronába fog kerülni.

Igy készül a felkelő nap országa az általános világkére és így festenek csillogos lobogójának paciifista törekvései.

S mit lehet ezen a rengeteg-pénzes vásárolni?

Három nagy csatahajót, két csatahajócsirkalót, hat könnyebb cirkalót, három scnotot, két sik-tengeri torpedónaszádót, tizenöt torpedónaszádrömböt, tizenegy nagy és kilenc középnyagú

gulya magva és nagy lelki erőszakot fejtenek ki, hogy el ne árulják a világnak, hogy ők most hóféle lé mellett, pukkános bortól rézszeg fóvel nem farsangot tartanak, hanem munkájukat járják a hazugságnak és titokban verik a mellüket és a dagadó párnák között is fogvacogva suttogják: én vétkem, én nagy vétkem és hull a fejükre a hűm s ég a lelkük a lélek purgatóriumában.

Negyedik esztendeje lesem a farsangot, de hiába lesem. Szól a nő, felhangzik olik helyen a rikongás. Elkényszeredett kacagás veri föl a hangtalan szöndét. Ez nem farsang. Ez már penitencia járás. A lakodalmass lények szomorúak. Sá padt lények várják haza a doli legényeket és kiömlik a kövér könnyesepp a szemükből: ha arra gondolnak: vajjon hazajj-e, épségben, vagy lába, karjavesztett, csonka, béna fonesként?

A negyedik fasang vigasága, duhaj jökedve vált így siralom má, fájdalom, ajagtalassá. Őt hűten keresztül, ahol elvétve dába szökken is a jökedv, csak halkán szól, mert mégis csak tisztelni kell a mindnyájunkkal közös gyász és nyomorúság sorsát.

Már szürkül a hajnal. Pirkad az égája és nem vértől piros. Kelet felől jönnek a három királyok és keresik a szent jászolban az istenember cseméjét: a megvaló Békét.

tengeraltjárót és három segéd-szolgálatos hajót.

Érdekes az is, hogy a hajóépítés ezen programja magán viseli a mostani világháború összes tanulságait és jellegzetességeit. Japán némi kétféle táptól az iránt, hogy a jövő tengeri küzdelmekben (amelyek a Wilson—Lloyd George szerinti általános világbéke idején fognak bekövetkezni), a tüzérség és sebesség viszonya hogyan fog kialakulni.

A grandiózus csatahajóprogram mellett éppen olyan nagyszabású kereskedelmi hajóprogram készül a felkelő nap országában. Mi lakosok eddig, amíg arra a háború meg nem tanított, csak a szigorúan vetett hadieszközök iránt viseltünk respektussal. Ha egy dreadnought megjelent vízinken, köztömenetben sietünk a látására. Ez valami. Az országok hatalmát dreadnoughtokban mértük. Ki méltatta figyelemre az egyszerű kereskedelmi hajót? S íme! A nagy vízi szörnyetek a világháborúban még eddig őrszolgálaton kívül alig csináltak valamit, de a német tengeraltjárók valójóság hajóváadászatot rendeznek az antani kereskedelmi hajóira. Kereskedelmi hajótér nélkül nem lehet varekenni a tengeren.

Impozáns a japán kereskedelmi hajóépítő iparnak a jövő nagy feladataira való felkészülése is. A Mit-

Leglelkismeretesebb rekvirálás!

A belügyminiszter ma újabb leiratot intézett a városokhoz a gabona és tengeri készletek szigorított igénybevétele tárgyában.

Az O. K. H. vezető miniszter rendelete szabályozta a gabona és tengeri készletek szigorított igénybevételeire vonatkozó eljárást. Kiemelte a rendelet nemzetünknek azokat az életbevágó érdekeit, melyek a rekvirálás lelkiismeretes és pontos végrehajtásához fűződnek.

E nyomos érvekre való tekintettel a belügyminiszter is különös súlyt helyez arra, hogy a közigazgatási hatóságok odaadó buzgalommal álljanak a nagyfotósságú ügy szolgálatába, miért is felhívja a polgármestert, hogy a rendeletnek pontos és lelkiismeretes végrehajtását tekintve elsőrendű legszemélyesebb hazafiúi és hivatali kötelességének.

A feltárás sikere döntő fontossággal bír úgy az ország ellátása, mint a hádiviseles érdekei szempontjából, minéltojga a kitűzött a cél elérésére minden tényezőnek össze kell munkálnia. Hívja fel tehát a polgármes-

subihi Dockyaro and Engine Works amely eddig is a teljesíthetésebb ázemek közé tartozik, egy 20.000 tonnas dokkot szándékozik építeni, úgy hogy a társaság kobei hajógyárnak évi produkciója 60.000 tonnára legyen növelhető. Ezt a nagyszabású tervet hromonikus az egész ki az építendő hatalmas gépműhelyek, amelyben stabil és hajó diesel motorok, ropológép és tengeraltjáró motorok, motorcsónakok és automobillók készülnének. Ezeket a műhelyeket még a múlt évben üzembe akarták hozni.

Ezek az adatok mind Japán béke szeretére vallanak s bizonyára csak azért készülődik a Kelet nagy hatalma csendben, de annál lázasabban és erősebben a jövőre, hogy országának határait idegen betörőkl megvédelmezze.

Ezt bizonyosan tudják Amerikában is. Egész bizonyosan hogy tudják, A vízrebocsátott hajók nem igen szoktak csendesen csuszni le a lafettáról s a hullámváresnek raja nagyon messzire szokot elhallatszani.

Ez az, amiért Amerika nem jön át hozsánk. Nem lesz bolond az Atlanti óceánon elveszíteni a hajóit hogy ezalatt Japán csendben elfoglalja a Csendes óceánt.

Ifjúság eddig se csinál lelkiismereti kérdést abból, hogy elfoglaljon szövetségeseitől mindent amit lehet.

ter az alárendelt hatóságokat és tisztviselőket, hogy a legnagyobb gonddal személyes felelősség terhe alatt tegyenek eleget azoknak a kötelességeknek, amelyeket a rendelet rájuk ró.

Ha végrehajtás során bármilyen akadály merülne fel, arról a belügyminiszterhez azonnal távirati jelentést kell tenni, hogy az akadály elhárítására a miniszter meghehse a szükséges lépéseket.

HIREK.

— Katonai kitüntetések. Blauder Jenő, Keregez Andor hadnagyok, Szilágyi Sándor főhadnagy legfelsőbb dícsérő elismerést kaptak; mindketten a 17. honv. gy. e. nél.

— Tanfelügyelő változás. A vallás és közoktatásügyi miniszter Schaller Flóris fehérmegyei tanfelügyelői szolgálatára Bacs-Bodrog vármegyébe áthelyezte. Helyébe Györffy József Jászagykúrn Szolnok megyei tanfelügyelő jön.

— Hadsegélyző teaesztély. A városi és vármegyei Hadsegélyző, miot már jelöltük február 9-és 10-és óráról hadijótékony teaesztélyt rendez a Vörösmartykör helyiségében, 4 korona belépőjgy mellett, melyben befoglaltatik egy csésze tea, spó sütemeny és néhány szelet hideg felvágott. A tea kiszolgálást az erre a célra felkérhető bajos leányok fogják végezni. Teas után kabaré lesz, melyben szintén felkérhető helybéli műkedvelő hölgyek és fiatalok fognak szerepelni és kiengesztelű a színelőadást kiváló női és férfi tagjai közül is feltepnék díszírók, de azart rendkívül meletett műsorral. Ezen kívül lesz hűffé is, megszabott arakkal, hogy a pumpolás ellen senki ne panaszkodhassék. A szünetek közt Pozsar Lajos cigányzenekara játszik. Nincs kizárva, hogy a kabarét egy kis tánc követi. A teaesztély részletes műsorát majd hirdetni fogjuk.

— Szén a tisztviselőknék. A városi tisztviselőknék egy vagon szén érkezett. A szénét főleg kisebb hivatalnokok közt fogják a polgármester utasítása szerint szétosztani.

— Növendékhangverseny. A székesfehérvári zeneiskola igazgatósága közli, hogy január 20-án, vasárnap délután 5 órakor a zeneiskola helyiségében (Ferenc József tér 10.) a XXVI. növendékhangversenyt rendez. Közreműködnek: Rechnitzer Erzsébet, Szűcs Erzsébet, Kallenecker Viktor, Telegdi Klára, Füm Géza, Szemler István, Krausz Ibolyka, Gávora Hilda, Pollák Teréz, Kövess Mária, Wiener Anna, Stephany Elza, Friedl Mária,

Csillag Imre, Bács Rózi, Szabó Julianna, T. Nagy Lóránt, Palmai Juliska, Pollák Anna, Klóknér Sarolta, Rechnitzer Ilona, Podor Margit. — Az érkezes sorrendjében előgialandó helyekre ervényes 1 koronás belépőjgyék a hangversenyt megelőzőleg a zeneiskolában válthatók.

— Tejelosztás ellen. A közéletmezesi miniszter a napokban felhívta dr. Saára Gyula polgármestert a tej rekvirálása végrehajtására Székesfehérváron. A polgármester tanácskozott ez ügyben több illetékes ténnyezővel s ennek eredményeként az az elhatározás szürodött le, hogy Székesfehérvárott kevés volna a tej elosztásába rekvirálás útján a hatóságoknak beavatkozni, Ez ügyben feliratot fog a város intéznie a miniszterhez amelyel annak idején bővebben fogunk foglalkozni.

— Balog Lipót-szenkereskedő. mivel a polgármester intézkedését figyelembe nem véve szállította a szénét, a rendőrfőkapitány 300 koronára megbüntette. Ságy rendőrfőkapitánytól közvetlenül tudtuk meg, hogy nem áll az, hogy Balog idézést nem kapott. A való az, hogy Balog szenkereskedőt írásban és telefonon is megidézte a rendőrfőkapitányság. Egyébként örvendünk azon, hogy Ságy főkapitány erélyes kézzel nyul a szénügy darázsfészkebe azért, hogy igazságos intézkedésekkel és ha kell büntetésekkel rendet teremtsen.

— Hangverseny hír. A „Zenekedvelők Egyesülete“ i. hó 27-én délután fél 6 órai kezdettel a főgimnázium dísztermében rendezti 49 ik ilharmóniai hangversenyt. A műsorra kerülő zenekari számok között Pataki Lenke játssza el mendelsóhn I. zong. versenyt. Jegyek Krausz Verona Nádor utcai tőzsdéjében válthatók. Helyarok: Ülhely 4 kor. (Egyesületi tagoknak 3 kor. 20 fill.) alihely 1 korona. A részletes műsört lapunk tegykezelemben számban adjuk közlé.

— Ingyen szén a szegényeknek. Vajda Arma tüzelő anyag kereskedő 25 tonn. szénét bocsátott dr. Saára Gyula polgármester rendelkezésére, hogy azt a városi szegények között osztassa szét. A szénét 50 szegény között fogják szétosztani még pedig olyanok között, akik a karácsonyi ingyenszén elosztásnál elmaradtak.

— Felhívítás. A 17. honvédegyalgezed özvegy és árvaalajja javára dr. Magyar főoroszorvos úr által az Uránia mozgószínházban folyó hó 11-én tartott felolvasás alkalmával felhívíteln szivekek voltak: Prohászka Ottokár dr. 20, gróf Károlyi József 75, Saára Gyula dr. 10, Keller Izsó 20, Grósz Bernát 10, Tóth Artur 3, Pick Elemér 3, N. N. 3 koronát. A nemeslelkű adományokért, némikülönbön Fekete Géza úrnak a színház díjmentes átengedéseért hálás köszönetet nyilvánítja — a 17. honvédegyalgezed parancsnoksága.

Uránia-színház péntek, szombat, vasárnapi szenzációja!

Legyen világosság.

Kultur film 5 felvonásban.

Előadások mindahárom nap 5, 7 és 9 órakor.

— A zsir és a sertésbőr drágítása. A kormány ma kiadott rendeletével a sertészsir és a sertésbőr árát fölemelte. A nyers disznózsir maximális ára a termelő és a viszonteladó között való forgalomban métermázsánként 970 koronára, a friss sertésbőr ára 850 koronára emelkedett. Az olvasztott disznózsir maximális árát métermázsánként 1100 koronában állapította meg. Termésszerűen ez a változás a detailár fokozását is magával vonja és a helyi hatóságok kötelesek a fogyasztók részére a megállapított árakat közléseinni.

— Adomány. Önmagát megnevezni nem akaró jötevő a Kath. Háziasszonyok Egyesületének a háztételi költségeinek fedezésére 100 koronát adományozott, melyért köszönetet mond özv. Szűts Kálmánné pénztáros.

— Nem kapunk semmit az olasz zsákmányból. Mint már írtuk, a magyar delegátusok meg látogatták az olasz harczteret és most jöttek haza. Megkérdezték Zilinszky Istvánt, hogy miként vélekedik az olasz zsákmány elosztásáról, a válasz ez volt:

— Ami érték volt, azt már elvitték a németek és az osztrákok. Miután jóformán semmi sem maradt, ebben a kvóta arányának megfelelően fogunk osztozkodni.

— Hamis hírek hadifoglyok kicseréléséről. A hadügyminisztérium olyan alaptalan hírek terjesztéséről szerzett tudomást, amelyek szerint nagyobb, az utiköltségek fedezésére szolgáló pénzüszög lefizetése ellenében lehetövé teszik, hogy oroszországi hadifoglyok idő előtt vagy gyorsabban hazatérhessenek. Sürös szükségnek mutatkozik rámutatni arra, hogy ezek a híresztelések minden alapot nélkülöznek és hogy csak az egészségi állapot és a megszábotott feltételek irányadjak a kicserélési igény szempontjából. Nem is volna egyáltalában kívánatos, hogy egészségsz. hadifoglyok fogadják le a kicserélő vonatok amugy is korlátozott számú helyeit az arra rászorultak helyett. A hadügyminisztérium felkért a nagykövetséget, hogy azoknak a személyeknek nevéit, akik ilyen híreket terjesztenek, a büntető eljárás megindítása végett a cs. és kir. hadügyminisztérium 10. r. hadifoglyosztatának jelentésük be, hogy a jövőben hasonló félrevezetések és esetleges kizsákmányolási kísérletek elkerültesenek.

— Nathan zsidó bemutatkozása. Az olasz szabadkőművesek nagymesterükké Nathant, Róma volt polgármesterét választották meg, aki az egyházellenes harcban mindig nagy szerepet vitt. Nathan bemutatkozó beszédét a következőképen vezette: "Háboru a pacifistákkal Háboru minden fegyverrel! A vallási hierarchiáival, a papáttal a sekrestyésig, a politikai hierarchiában a királytól az utolsó tanácsosig, az iskolában és a pártokban a klerikálisztól a szocialistáig, a kereskedelemben a bankártól a zsidóbuszig, a törvénykezés terén az igazságügyminiszterttől az utolsó falu kisbírájáig. Háboru valamennyi pacifistával, míg csak szerencsésen meg nem törjük fortélyait." Ma már így mer nyilatkozni a zsidó szabadkőműveség

— Nagy bányászerecséltenség Angliában. North Staffordsbireben, a Helmerend bányában tegnap reggel súlyos robbanás történt.

Az egyik tárnában 267 munkás volt, akik közül eddig csak 60 került elő. Azt hiszik, hogy a halottak száma igen nagy. Később érkezett jelentések szerint a menekültek száma eddig 100. Egyelőre csak néhány holttestet noztak elő. Körülbelül 140 ember még a tárnában van, akiknek megmentésére kevés a remény.

Kiadhivatali üzenetek.

F. I. Fonyód. A megyedévi előfizetési díj nem 5 K, hanem 6 K, az Új Lapnál és a Naplónál is. Az Új Lap megrendelését b. címére elintéztük.

Szept. 15-eltől párszertartás az arctisztatlanság ápolására. Használatos szer a "Korona tejkrem" (ezelől Crème de Laktine), mely párszori használat után az arcbőrön borsónyisimává és hófehéré teszi. Egy kis tegely 1.50 K. Nagytégely 3 K. Kapható Szűts Róbert győz. szertárában.

Köhögés ellen kitűnően bevált háziszser a Störk pasztilla. Egy doboz ára 1 korona. Kapható Szűts Róbert Karoly királyi téri gyógyszerárában.

Amíg a készlet tart. délutánonként —6-ig olcsó vásár a "FIUMEI kávébehozatalban"

1 kg. Császarkávék K 75—
1 kg. Törmelék tea K 65—

Színház.

A színhazi iroda jelöltése.

A Sztambul rózsája sorozatos előadásai alatt a drámai személyzet teljesen elkészült a holnap este szinre kerülő Románc szinmű előadására. Majthényi rendező vezette alá. A főbb szerepeket Kovács Lu'ü, Majthényi és Falussy fogja játszani.

Az operette személyzet pedig Komor Gyula pompás gyermek operettjére készült, amelynek szombaton délután lesz a bemutatója. A darab címe: "Az a huncut kéményseprő" és Budapesten most is kedves szórakoztatója a gyermekeknek. A darab elsőrendű kieszásban kerül szinre.

Heti műsor:

Csütörtökön: A románc. (Ujdons.)

Pénteken:

Szombaton: d. u. "Az a huncut kéményseprő. Gyermekoperett.

este: Császárkirálynő.

Vasárnap: d. u. Vengerkák.

este: Sztambul rózsája

A szőlősgazdák figyelmébe.

A törköly állandó kilőzése és esetleges elraktározása biztosított lévén, értesítjük a szőlős gazdákat, hogy törkölyüket szeszgyárunk vezetője a városi Sörházban lévő telepén bármikor átveszi.

Székesfehérvári Központi Szeszfőző Szövetkezet.

Nyomta Egyházmegyei Könyvnyomda-Székesfehérvár.

APROHIRDETÉSEK

Bármennyi eladó...
Várnél, lakásrészesnél, kiadónál a legalkalmasabb és legcélravezetőbb mód, ha az arohirdetéseknél, lakásrészesnél, kiadónál a hirdetés eredménye tekintettel a Fejérmegyei Napló rendkívül nagy eltarjadettségére, biztos. A Fejérmegyei Napló Székesfehérvárról az egész város olvassa, mindenütt megtalálható. Sőt a vármegye minden községben nagy eltarjadettségnek örvend. — Ezekről az ország minden részébe jár, sőt külföldre is. Az arohirdetes díjszabása olcsó. Az arohirdetes levelezőlap, telefon útján is feladható. Várakról legcélszerűbb postautalványon küldeni a szöveget és az hirdetési árt. Eves hirdetéseknel szerződés köthető s akkor kedvezmény is jár.

Üző 3 éves vágni is alkalmas eladó. Szécsényi utca 64.

Butorozott szoba előszobával kiadó. Szécsényi utca 26. sz. a.

Egy 115 ló, szerszammal és kis féderes kocsival eladó. Szécsényi utca 48. sz.

Fut tanulóknak és egy 13-14 éves kintő leánykát felvesz. Rudbányai posztókereskedő.

Hazasulandó fiatalemberek! Nagyönfinom tisztagyapúról készült kék, fekete öltöny szövetek és telikabát posztók érkeztek Rudbányai posztókereskedésébe.

Önkéntes árverés Néhai Sárközi Karoly volt székesfehérvári lakos hagyatékához tartozó Székesfehérvárról Ósz utca 7. számú házat 1918. január 27-én délelőtt 10 órakor Nádor utca 6. számú házban levő kir. közjegyzői irodában önkéntes árverésen eladom. Dr. Horváth Kálmán kir. közjegyző.

A székesfehérvári kir. cseléd otthon vezetése s a cselédképzetre alkalmas, tapasztalt, erélyes kellő műveltségű s egészséges vezetőnő keres az intézet felügyelősége. A további feltételekről felvilágosítást ad özv. Szűcs Kálmánné. (Székesfehérvár, Vörösmarty-ter 3. sz. II. em.)

Utcai elárusításra iskolából ki maradt gyermekeket és leányokat magas fizetés mellett azonnal alkalmaz a kiadóhival.

Szenáter 11. sz. ház szabadkézből eladó. Bővebbet Baross utca 3. sz. a.

Thánia-színház

Szerdán és csütörtökön, január hó 16 és 17 én: LOTTE NEUMANN főszereplésével

Cassida házassága

Dráma 4 felvonásban. Kiegészítő műsor. Előadások fél 7 és fél 9 órakor. Rendes helysarak.

Apollo-színház.

Szerdán és csütörtökön, január hó 16 és 17 én:

A színhazi iroda

Babits Mihály fantasztikus regénye után 5 felvonásban. Főszereplők: Beregi Oszkár és Bánky Judit. Kiegészítő műsor. Előadások 6 és fél 9 órakor. Rendes helysarak.

Péntek, szombat és vasárnap

Cassida házassága. A Fejérmegyei Napló telefonszáma: Székesfehérvár és kiadóhivatal 2-8. Nyomda 2-08. Megjelentek vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap este 8 órakor

A Fejérmegyei Takarékpénztár 1918. évi január hó 25-én délelőtt fél 11 órakor az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlést tart,

melyre a részvényesek, hivatkozással az alapszabályok 56. §-a) tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

Az alapszabályok 71. §. d. pontjának módosítása. Székesfehérvár, 1918. január hó 14.

Gróf Zichy Aladár, elnök.

*) 56. §. Közgyűlésnek csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye 4 héttel előbb nevére iratott és három nappal a közgyűlés előtt (ezuttal 1918. január 22-én déli 12 óráig) az intézet pénztárára letételt.